

राज्यातील ग्रामीण भागातील महिला तसेच जि. प. शाळांमधील ११-१९ या वयोगटातील किशोरवयीन मुलींमध्ये सॅनिटरी नॅपकिन्स व वैयक्तिक स्वच्छतेसंदर्भात जाणीव जागृती करणे व त्यांना माफक दरात सॅनिटरी नॅपकिन्स उपलब्ध करून देण्याकरीता राज्यात “अस्मिता योजना” राबविण्याबाबत.

महाराष्ट्रशासन

ग्राम विकास विभाग

शासननिर्णयक्रमांक: अस्मिता - २०१७/ प्र.क्र. २४१/ यो - ३

बांधकाम भवन, २५, मर्झबान रोड, फोर्ट, मुंबई - ४०० ००१

तारीख: ७ मार्च, २०१८.

प्रस्तावना -

ग्रामीण भागातील महिला व मुलींच्या प्रजनन स्वास्थ्य व आरोग्याबाबत झालेल्या सर्वेक्षणाच्या आधारे मासिक पाळीच्या काळात योग्य ती काळजी न घेतल्याने महिला/मुलींमध्ये प्रजननाशी निगडित अनेक समस्या भविष्यात निर्माण झाल्याचे निदर्शनास आले आहे. त्यामुळे महिला/मुलींमध्ये वैयक्तिक स्वच्छता व आरोग्याची काळजी कशी घ्यावी ह्याचे प्रबोधन करणे आवश्यक आहे. ११-१९ वयोगटातील किशोरवयीन मुली वयात आल्यानंतर शाळांमध्ये सर्वसाधारणपणे वर्षातील ५० ते ६० दिवस मासिक पाळीच्या काळात अनुपस्थित राहण्याचे प्रमाण वाढलेले दिसते. त्यामुळे महिला व किशोरवयीन मुलींनी वैयक्तिक स्वच्छता व आरोग्याची काळजी कशी घ्यावी, याबाबत सातत्याने काम करण्याची आवश्यकता आहे

२. गाव पातळीवरील उमेदपुरस्कृत स्थापन केलेल्या स्वयंसहायता समूह/आशा स्वयंसेविकांच्या माध्यमातून राज्यातील ग्रामीण भागातील महिला व ग्रामीण भागातील ११-१९ या वयोगटातील किशोरवयीन मुलींमध्ये सॅनिटरी नॅपकिन्स व वैयक्तिक स्वच्छतेसंदर्भात जाणीव जागृती करणे व त्यांना माफक दरात सॅनिटरी नॅपकिन्स उपलब्ध करून देण्याकरीता राज्यात “अस्मिता योजना” राबविण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासननिर्णय-

राज्यातील ग्रामीण भागातील महिलांमध्ये सॅनिटरी नॅपकीन्सचा वापर व वैयक्तिक स्वच्छता याबाबत जाणीव जागृती करण्याकरीता राज्यात अस्मिता योजना खालीलप्रमाणे राबविण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

- १) उमेद पुरस्कृत गावपातळीवरील स्वयंसहायता समूहाच्या माध्यमातून ग्रामीण भागातील महिला व ग्रामीण भागातील ११-१९ या वयोगटातील किशोरवयीन मुलींमध्ये वैयक्तिक स्वच्छता कशी ठेवावी याबाबत जाणीव जागृती करावी.
- २) या योजनेतर्गत सॅनिटरी नॅपकीन्सची मागणी नोंदविण्यासाठी व पुरवठा करण्यासाठी विशिष्ट App तयार करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे
- ३) ग्रामीण भागातील महिलांना व ग्रामीण भागातील ११-१९ या वयोगटातील जिल्हा परिषदेच्या शाळांमधील किशोरवयीन मुलींना सॅनिटरी नॅपकीन्सच्या पुरवठ्याची प्रक्रिया :-

१. या योजनेतील सहभागासाठी गावातील स्वयंसहाय्यता समूहांची निवड करून त्यांच्यामार्फत वेळोवेळी त्या गावातील एकत्रित मागणीची नोंद यासाठी तयार केलेल्या App वर करण्यात यावी.
२. पुरवठादार वर मागणी केल्याप्रमाणे सॅनिटरी नॅपकीन्स तालुका स्तरावरील वितरकाकडे उपलब्ध करून द्यावे.
३. गावातील स्वयंसहाय्यता समूहांनी गावातील महिलांना सॅनिटरी नॅपकीन्सची या पॅकेटवर छापलेल्या दराप्रमाणे (MRPप्रमाणे) विक्री करावी
४. गावातील स्वयंसहाय्यता समूहांनी जिल्हा परिषदेच्या शाळांमधील मुलींना अस्मिता योजनेतर्गत रु. ५/- प्रति पॅकेट या सवलतीच्या दराने सॅनिटरी नॅपकीन्सची विक्री करावी.
५. या योजनेतर्गत ग्रामीण भागातील महिलांना माफक दराने सॅनिटरी नॅपकीन उपलब्ध करून द्यावे.
६. ग्रामीण भागातील किशोरवयीन मुलींना सॅनिटरी नॅपकीन्स उपलब्ध करून देण्याबाबतच्या सार्वजनिक आरोग्य विभागाकडून सुरु होणाऱ्या " मासिक पाळी स्वच्छता संवर्धन योजने" शी कृतीसंगम करून "अस्मिता योजना" राबविण्याच्या प्रस्तावास मान्यता देण्यात येत आहे. सार्वजनिक आरोग्य

विभागामार्फत सदर योजनेची कार्यप्रणाली विषद करताना लाभार्थीची द्विरुक्ती होणार नाही याची खबरदारी घेण्यात यावी.

७. आरोग्य व वैयक्तिक स्वच्छतेशी संबंधित IEC (Information, Education and Communication) विषयक साहित्य तयार करणे व विविध बैठकांमार्फत महिला- मुलींपर्यंत या विषयाचा प्रसार करावा. याकरीता तसेच इतर अनुषंगिक बाबीकरीता वार्षिक रु. १.०० कोटी एवढ्या खर्चास मान्यता देण्यात येत आहे

८. या योजनेंतर्गत लाभार्थ्यांना अस्मिता कार्ड वितरीत करण्यात येईल.

९. सदर योजनेच्या अंमलबजावणीकरीता उमेद-महाराष्ट्र राज्य ग्रामीण जिवनोन्नती अभियान हे नोडल एजन्सी व अतिरिक्त संचालक, कुटुंब कल्याण, पुणे हे नोडल अधिकारी राहतील.

हा शासन निर्णय वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र. ४४/२०१८/२/२/२०१५, दिनांक १६/२/२०१८ अन्वये व सार्वजनिक आरोग्य विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र. १२/२०१८/कु.क.दिनांक ७/३/२०१८ अन्वये दिलेल्या मान्यतेनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक 201803081542212520 असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

असीम गुप्ता

सचिव, ग्राम विकास

प्रत,

१. मा. राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई.
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
३. सर्व मा. मंत्री व मा. राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
४. मा. विरोधी पक्ष नेता, विधान सभा / विधान परिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.

५. मा. विधानसभा व विधान परिषद सदस्य, महाराष्ट्र विधानमंडळ, सचिवालय, मुंबई.
६. मा. मुख्य सचिव यांचे वरीष्ठ स्वीय सहायक, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई.
७. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता /लेखा परिक्षण), महाराष्ट्र राज्य - १ व २, मुंबई/नागपूर.
८. संचालक, अधिदान व लेखाधिकारी, मुंबई.
९. मा. अपर मुख्य सचिव/ प्रधान सचिव/ सचिव, मंत्रालयीन प्रशासकीय विभाग, (सर्व).
१०. विभागीय आयुक्त (सर्व).
११. जिल्हाधिकारी (सर्व).
१२. जिल्हा कोषागार अधिकारी, सर्व.
१३. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य ग्रामीण जीवनोन्नती अभियान
बेलापूर, नवी मुंबई.
१४. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, सर्व.
१५. शिक्षणाधिकारी, जिल्हा परिषद, सर्व.
१६. उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी, (ग्रां.) जिल्हा परिषद, सर्व
१७. ग्रामविकास व जलसंधारण विभागातील सर्व सह सचिव/उप सचिव/अवर सचिव/कक्ष
अधिकारी, मंत्रालय, मुंबई.
१८. उप सचिव, नियोजन (का.१४११ व १४१४) मंत्रालय, मुंबई.
१९. वित्त विभाग (का.व्यय-१५ व अर्थ-१७), मंत्रालय, मुंबई.
२०. उपायुक्त (विकास), सर्व, विभागीय आयुक्त यांचे कार्यालय.
२१. प्रकल्प संचालक, जिल्हा ग्रामीण विकास यंत्रणा, सर्व.
२२. अतिरिक्त संचालक, एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रम कक्ष, बांधकाम भवन, फोर्ट, मुंबई.
२३. निवडनस्ती (कार्यासन योजना - ३).